

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

Izhaja vsak ponedeljek ob 9. uri dopoldne.
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6, II. nadstropje.

Glasilo socialistične stranke Jugoslavije

Štev. 13.

Ljubljana, dne 31. marca 1924.

II. leto.

Nova vlada.

Slovenski in hrvatski demokratje so podprli Pašića in sestavili skupno z radikalni novo vlado.

Mi te rešitve krize nismo pričakovali. Ne da bi računali s takim preobratom v naši notranji politiki, ki bi šel preko tistih sil, ki so ustvarile to državo. Upali pa smo, da bodo te sile z upravičenimi težnjami po samoupravi v večji meri računale in da bodo pustile, da opozicijski blok praktično poskusi, če more to državo vladati. Taka politika bi v prečanskih krajih, kjer žive SLS, kakor tudi Radićevci od nimba opozicije, ki ji ni treba skrbeti, kaj bo jedla in s čim se bo oblačila, — baš glorijski federalističnih strank škodovala.

Mesto tega smo dobili vlado, ki bo poskušala svojo srečo s sredstvom nasilja, — kar se pri nas ne bo obneslo in bo opozicijo proti režimu le okrepilo, ako je to sploh še mogoče.

Mi smo predlagali že v svojem ustavnem načrtu široke samouprave, ki gre do daleč preko znanega Marinkovičevega načrta. Vkljub temu pa smo bili vedno za enoten parlament in enotno okvirno zakonodajo in proti razpaljevanju plemenskih strasti.

Zato odklanjamo najodločneje Pašić-Pribičevićovo politiko nasilja, ki se opira na vojaško kamarilo in ne računa dovolj s potrebami in čustvovanjem naroda.

Nismo pa tudi za netenje plemenskega šovinizma, ki je nepomirljiv sovražnik vsake resnično socialistične uredbe družbe. Tako nam ne narekuje samo naša številčna slabost, ampak tudi naše načelno stališče v vsakem slučaju mesto v strogi opoziciji. Ne ta, ne ona meščanska vlada ne daje garancij, da bi se za delavstvo kaj na bolje spremenilo.

Kamarila, ki to državo dejansko vlada je zakrknjen sovražnik delavstva.

Zato smo doživeli toliko dokazov, da bi bilo o tem odveč izgubljati besede. Treba pa je poudariti, da tudi tisti niso prijatelji ljudstva, ki svoje politike ne uredijo tako, — da bi mogli združeni zatirati sloji skupaj nastopiti proti združenim zatiralcem, — ampak hujskajo jetnike v ječi, da se med seboj koljejo, mesto da bi združili svoje sile za osvobodilno borbo. Kdor deli — ta pomaga zatiralcem na konja.

Ali mislite, da bi dobili tako ustavo, kakor jo imamo, da ni podprlo Radićevih hrvatsko plemensko sovraštvo vele-srbske politike?

Radić je veljal doma za junaka, — ker ni šel v Beograd. Danes pa mora biti vsakemu jasno, komu je to junaštvo koristilo, tudi tistim, ki ne vidijo posebno bistvo: Vse Radićjanstvo in tudi njegovi slovenski priveski so ponoven in klasičen dokaz, kako si podajata brezglavi radikalizem brezvestnih demagogov in — reakcija čisto roke. Za zaprtimi vratmi — se sovražniki shajajo in sklepajo svoje račune na račun ljudske nezavednosti. Kdo je, ki bo šel drugič na led, ko pravi pregovor, da gre še sivček samo enkrat na led?

Delavstvo je demagogije sito, — zato ker je ostalo vkljub temu, da je šlo deloma za možni širokih ust, bolj lačno, kakor je kedaj bilo. Zdaj ve, da bo zanj boljše le, ako se trdno združi in ne pričakuje od nikogar čudežev. — Čudežev ni, — le v starih časih so bili. Le v doslednem, trdem delu bomo prebili tudi granit, seveda, ako ostanemo zvesti sami sebi, ako skupno nastopimo in požemo z bikovko vse, ki so razbili naše organizacije in raztresli našo moč —, in bi radi to delo še nadaljevali.

Najnovije politične vesti.

Radićevci v parlamentu. — Opozicija obstruira proračunu.

Beograd, 30. marca 1924. Sobotna seja narodne skupščine je zgodovinskega značaja. Ona je bila ena najburnejših, kar jih je videl naš parlament. Živahno aklamirani od opozicije so zavzeli svoje mesto v skupščini vsi Radićevi poslanci, verificirani in neverificirani, 65 po številu. Vlada je razpolagala s 127 poslanci, vsa opozicija, skupaj z neverificiranimi Radićevskimi poslanci pa 154.

Brez neverificiranih Radićevih poslancev je razpolagala opozicija le z 112 poslanci. Opozicija se je sklicevala na § 6 zborničnega poslovnika, ki daje neverificiranim poslancem pravico do glasovanja o vseh zadevah, ki se ne tičejo izrecno njih verificiranja. Vladne stranke so se sklicevale na zakon o prisegi in dosedanjo prakso, na podlagi katere smejo izvrševati poslanci svoje poslanske dolžnosti šele po verificaciji in prisegi.

Vlada je pustila o tolmačenju tega spora zbornico glasovati, pri čemur je pustil predsednik glasovati le že verificirane Radićevske poslance.

S tem je obranila vlada začasno večino in je dala na razpravo proračun. Nato so neverificirani Radićevci zapustili skupščino. Opozicija pa je odgovorila — z obstrukcijo.

Nastali so prizori, kakor smo jih poznali le v dunajskem parlamentu.

Seja je trajala pozno v noč. Šele ob 4. zjutraj se je zaključila, ne da bi vladi uspelo uveljaviti proračun.

Na tej seji se je jasno videlo, da vodijo iz sedanjega položaja le dve poti: padeč vlade, ali diktatura in razpust skupščine.

Poincare sestavi novo vlado.

Pariz, 29. marca. Francoska ministrska kriza je rešena. Vlado je sestavil zopet odstopivši ministrski predsednik Poincare. V kabinet pa so vstopili po večini novi možje.

Albanija bo republika.

Atene, 28. marca. Albanski parlament je proklamiral republiko.

Spor za Besarabijo.

Ruska sovjetska vlada se izjavlja z vso odločnostjo, da se reši vprašanje Besarabije s plebiscitom. Čeprav je brezdvomno, da je v Besarabiji ogromna večina prebivalstva po jeziku rumunska se Rumuni plebiscita boje in ga odločno odklanjajo.

Spor med Kitajsko in Rusijo je poravnal.

Pogodba glede Mandžurije se v kratkem podpiše.

Krajni odbor S. S. J. v Ljubljani vabi vse svoje člane in somišljenike v političnem okraju Trnovo na sestanek, ki se bo vršil v soboto, dne 5. aprila ob 7. uri zvečer v gostilni g. Sokliča z naslednjim dnevnim redom:

1. Komunalna politika ljubljanske občine.
2. Političen položaj in naša stranka.
3. Razno.

Opozarjamo vse člane in somišljenike, da se tega sestanka zanesljivo udeležijo.

Politični pregled.

Nova vlada. Dne 27. t. m. je kralj potrdil novi kabinet, ki mu ga je predložil Nikola Pašić. Lista je sledeča:

Min. predsedstvo: Nikola Pašić, zunanje zadeve: dr. Momčilo Ninčić, notranje zadeve: dr. Milan Srškić, finance: dr. Milan Stojadinović, trgovina in industrija: dr. Hinko Krizman, šume in rude: Dragutin Kojić, poljedelstvo in vode: Krsta Miletić, promet: dr. Svetislav Popović, agrarna reforma: Milan Simonović, vere: dr. Vojislav Janić, prosveta: Svetozar Pribičević, pravosodje: dr. Prvislav Grisogono, pošta in brzojav: Velja Vukičević, izenačenje zakonov: Marko Trifković, socialna politika: Nikola Uzunović, nar. zdravje: dr. Slavko Miletić, javna dela: Miša Trifunović, vojska: Peter Pešić.

Državna podtajnika: V notranjem ministru: Večeslav Wilder, v ministru za agrarno reformo: Sretan Vukosavljević.

Nova vlada je sestavljena na ta način, da so se slovenski in hrvatski demokrati pod vodstvom Pribičevića odcepili od srbijanskih demokratov pod vodstvom Davidovića.

To bo imelo za posledico, — da bo slovenske radikalije konec, ker se bodo prej ali slej vsi naši demokrati popolnoma priključili radikalom. S tem je napravljen konec nenormalnemu stanju, ko ste se obe veliki srbijanski stranki pehali za peščico slovenske in hrvatske liberalne inteligence, — medtem ko med največjimi slovenskimi in hrvatskimi strankami na eni in srbijanskimi strankami na drugi strani ni bilo vezi. To je kapljica zadoščenja v grenko kupo pelina, ki ga nam obeta nov režim diktature in nasilja.

Bukareška konferenca.

Na pobudo londonske internacionale se je vršila pod predsedstvom delegatov internacionale ss. Fridrika Adlerja in Ceretelija dne 11., 12. in 13. marca t. l. v Bukarešti konferenca delegatov romunske, bolgarske socialistične in naše stranke, ki naj bi v prvi vrsti likvidirale obtožbe, ki so se dvignile v internacionalni proti bolgarski socialistični stranki, ker je sodelovala v vladi Cankova.

Konferenca so se udeležili poleg romunskih delegatov sledeči delegati bolgarske stranke: ss. Janko Sakazov, Asen Cankov in Dimitrije Nejkov; našo stranko sta zastopala sodrug Nedeljko Divac in Živko Topalović.

V smislu svoje naloge se je konferenca bavila najprej z vprašanjem udeležbe bolgarskih sodrugov v vladi. Tozadevno so bolgarski sodrugi razložili svoje stališče: Stambolijskega vlada je bila diktatura kmečkih mas ne samo proti buržuaziji, ampak tudi proti delavstvu. Odpor proti tej diktaturi je bil torej splošen, kljub temu pa ni bolgarska stranka aktivno sodelovala v takozv. protirevoluciji, ampak je bila postavljena pred izvršeno dejstvo, ki ga je stranka sprejela in z udeležbo v Cankovi vladi ublažila Cankov režim. Kakor hitro so se izvršile nove volitve in so se razmere normalizirale, je stranka iz vlade izstopila in se sedaj bori za pravičen proporcionalen volilni red, občinske volitve, politično amnestijo in svoboda tiska in zborna — za demokratizacijo političnega življenja na Bolgarskem.

Bolgarski delegati so tozadevno obširno izjavo z zgoraj označeno vsebino predložili konferenci, ki jo je vzela na znanje in bo izjava predložena internacionalni v končno rešitev.

S tem je bil dnevni red konference pravzaprav izčrpan. Delegati po so uporabili to priliko in so razpravljali tudi o mnogih drugih perečih balkanskih vprašanjih, glede katerih so se soglasili in je to soglasje našlo izraza v posebni resoluciji, ki se v bistvu sledeče glasi:

Hamburški kongres je l. 1923 sklenil, da naj se skliče posebna konferenca vseh balkanskih soc. strank, ki naj razgovarja o nacionalnih problemih Balkana. Zato je današnja predkonferenca porabila priliko, da se porazgovori o razvoju političnih nasprotij na Balkanu, ki so v poslednjem času neobičajno povečale vojne nevarnosti.

Delegati konstatirajo soglasno, da se imperialističnim velesilam ni posrečilo z mirovnimi pogodbami resnično regulirati težke nacionalne probleme na Balkanu.

Ravnokar zaključeni sporazum med Italijo in Jugoslavijo je doprinesel do neke rešitve problema Jadranskega morja, ali istočasno je zaostrel problem Egejskega morja, ki je postal preteč. Jugoslavija je morala ob Jadranu odjenjati, ali njeni imperialisti hočejo izkoristiti vsako priliko, da postanejo svobodni pri svojem produciranju proti Solunu. Pri tem jim služijo glasovi o vpadih makedonskih komitašev iz Bulgarske v Jugoslavijo kot dober izgovor. Delegati soglašajo v tem, da je treba z vsemi silami vsako vojno nevarnost odkloniti in to z vsemi silami in so si jedini glede načina tozadevnega dela. V Jugoslaviji in Romuniji bodo socialisti ne samo razkrinkali vse pojave šovinizma in uradnega imperializma, ampak bodo tudi direktno delovali na zblizjevanju in sporazumu balkanskih narodov. Bolgarski socialisti pa hočejo to delo olajšati, posebno skrbeti za to, da se v Bulgariji nič ne dogodi, kar bi mogli imperialisti uporabiti za pretežo kake intervencije v Bulgariji. Skupna skrb vseh strank je makedonski problem. Jugoslovenski socialisti bodo zahtevali amnestijo in pomoč za vse makedonske emigrante, ki so sedaj na Bolgarskem in se ne smejo vrniti domov. Nacionalne manjšine v Makedoniji je treba zaščititi.

Delegati so prepričani, da bo preteče nevarnosti mogoče odkloniti, če se naznačeno delo izvrši. Ker bo pa imperialismom skušal to delo oslabiti, je pa dolžnost socialističnih strank izven Balkana, da so glede razmer na Balkanu na oprezi, da ne bi politika balkanskih držav povzročila kake vojne. Zato je tudi konferenca vseh balkanskih socialističnih strank nujno potrebna in je njen uspeh siguren, ker se je že na tej konferenci pokazalo medsebojno razumevanje in soglasje.

Internacionalizacija osemurnega delavnika. Glasom vesti iz Londona ima angleška vlada namen predložiti v prihodnjih tednih parlamentu zakonski osnutek, da se doseže s petimi največjimi industrijskimi državami popoln sporazum o 8-urnem delavniku. Anglija, Francija, Nemčija, Belgija in Združene države naj bi se pridobile za istočasno vporabo 8-urnega delavnika. — Angleška vlada računa tudi na pristanek konservativne in liberalne stranke. Vendar pa bode stališče industrijev v tem vprašanju odločno proti načrtu delavske stranke. Oni so mnenja, da ima nemška industrija pri enakem delovnem času, enakih mezdah in enakih davčnih bremenih v njeni mnogo delazmožnejši organizaciji in v pogledu prehoda k znanstvenemu vodstvu obratov precejšnjo prednost pred angleškimi podjetji iste branže.

Balkanski problemi.

Predvojne socialistične stranke na Balkanu so imele v svojih programih zahtevo po federaciji vseh balkanskih držav. Ta zahteva je v programih balkanskih socialističnih strank tudi po vojni ostala. Večkrat pa posamezne balkanske socialistične stranke po vojni vsled obilega dela v domačem delavskem pokretu in vsled notranje političnih razmer v posameznih državah niso posvečale dovoljne praktične pozornosti zunanje političnim balkanskim problemom in tudi med seboj niso vzdrževale tiste potrebne veze, ki garantira jednako gledanje in delo na vprašanih internacionalnih problemov.

Tozadevno je šele z ustanovitvijo londonske internacionale vstvarjen pokret, ki ga pozdravljamo. Hamburški kongres internacionale 1. 1923 se je bavil z balkanskimi problemi in dal iniciativo za sklicanje konference balkanskih socialističnih strank.

Taka konferenca je nujna in bo, kadar se obdrži, ogromne važnosti. Na Balkanu je nagromadeno toliko opasnege netiva za vojske, da zamore samo sporazumno delo balkanskih socialističnih strank vstvariti profiutež proti tem grozečim vojaškim zapletljajem. Poleg tega bi zamogla socialistična internacionala samo na podlagi sporazumnih smernic balkanskih socialističnih strank uveljaviti svoj vpliv v velikem svetu v pravcu ohranitve miru na Balkanu. Vsled dejstva, da je danes angleška delavska stranka, ki pripada londonski internacionali, na vladi, je zagotovljen internacionalni tudi primeren, če ne odločilen vpliv, na miren tok dogodkov na Balkanu; to pa seveda le, če je meddržavni stik in sporazum balkanskih socialističnih strank dosežen.

Med posameznimi socialističnimi strankami pa v zadnjih letih ne le ni bilo vezi, ampak nastopila so celo nesoglasja, ki so vsak uspeh balkanske konference socialističnih strank skoro onemogočale.

Tozadevno pa je vstvarila balkanska predkonferenca delegatov rumunske, jugoslovanske ter bulgarske stranke, ki se je vsrila dne 11., 12. in 13. marca t. l. pod predsedstvom delegatov londonske internacionale važen preokret. Iz poročila o delu te konference, ki ga prinašamo na drugem mestu, razvidimo, da so razna obstoječa nesoglasja posebno med našo in bulgarsko stranko odstranjena in da je atmosfera za ugoden po-

tek balkanske konference delegatov vseh balkanskih socialističnih strank razčiščena.

V internacionalnem pogledu je najvažnejši problem Makedonije in problem jugoslovanskih imperialističnih teženj proti Solunu, ki jih bo morala ta konferenca rešiti. Ta dva problema tvorita večno vojno nevarnost, zato mora naše delo biti usmerjeno v tem pravcu, da se ti problemi mirno rešijo.

Makedonija, ki pripada večjim delom naši državi, ima v nacionalnem oziru še popolnoma neodrejeno prebivalstvo in problem Makedonije ne obstoji kot nacionalen, ampak kot socialno - gospodarski problem. Iz tega vidika ga bo treba rešavati kot vprašanje naše jugoslovanske politike, pri čemur mora biti seveda makedonskemu prebivalstvu zagotovljena ista samouprava, kot jo mi zahtevamo za vse prebivalstvo države.

Posebno je važno vprašanje povratka makedonskih beguncev, ki so sedaj v Bulgariji in katerim naša vlada ne dovoljuje povratka v Makedonijo. Ti begunci, katerih je kakih 300.000, tvorijo kader, iz katerih se rekrutirajo komitacijski, ki vpadajo v Makedonijo. Te vpadajo pa naši jugosl. šovinisti in imperialisti uporabljajo za pretvezo, da groze Bulgariji in da lahko vsak hip zasedejo del Bulgarske, češ, da se hočejo zavarovati od teh napadov, v resnici pa zato, da napravijo izpad proti Solunu.

Briga naše stranke mora zato biti, da zahtevamo od naše vlade, da dovoli vsem izbeglicam povratek v njihovo domovino ter da jim da pomoč v denarju, da živine in orodja — potem bo makedonsko vprašanje na poti k zdravi rešitvi.

Imperialistične težnje Jugoslavije proti Solunu, ki so reakcija na italijanski imperializem ob Adriji pa bo treba ubiti s tem, da najde naše gospodarstvo možnost neoviranega trgovanja preko Soluna i pokraj obstoječih državnih mej, dokler ne pride uresničenje federacije balkanskih narodov.

Na vsak način moramo posvečati tudi mi vsem tem vprašanjem dovoljno pozornost, zavedajoč se, da je socializem poklican urediti ne samo notranji družabni red posameznih društvenih organizmov, ampak vstvariti tudi smoteno in mirno sožitje teh organizmov. Zato moramo vsem, posebno bližnjim, meddržavnim vprašanjem posvečati vso pozornost.

Trgovski nameščenci.

V vrstah trgovskih nameščencev vladna ves čas po vojni občutna brezposelnost. Brezposelnost ni prenehala niti v časih najboljše in najugodnejše konjunktive in umevno je, da je tem silnejša sedaj, ko krčijo vsi podjetniki svoje obrate in reducirajo vsi obrati svoje osobe.

Trgovski tovariš, glasilo trgovskega društva »Merkur«, posveča precejšnjo pažnjo dobrim in upotrebljivim trgovskim nameščencem. Iz dosedanjega pisanja tega glasila pa je razvideti, da vidi Trgov. tovariš vzrok brezposelnosti trgov. nameščencev tudi v nezadostni izobrazbi in ne popolni izučitvi. Seveda napravljajo takoj povsem napačen, stvarno neutemeljen sklep: trgovski nameščenci so krivi, da se svoje stroke niso zadostno izučili, svojemu poklicu ne zadostno priučili.

V trgovski stroki razlikujemo dve vrsti uslužbencev: uslužbenci, ki so zaposleni v trgovini in uslužbenci, zaposleni v pisarni. Uslužbenci, ki so zaposleni v trgovini morajo imeti učno izpričevalo, torej dokaz, da so se svoje stroke izučili. In, kakršnega pouka je bil deležen vajenec, takega moža postavi trgovski pomočnik. Zato se kaj čudno sliši, če hočejo sedaj vzajemno, to je v lepi harmoniji med delodajalcem in delojemalcem tožiti nad današnjim trgovskim osobjem.

Krivda nezadostne kvalifikacije trgovskih pomočnikov, o kateri govorijo v harmonični zajednici delodajalci živijo trgovski nastavljenec gre na račun delodajalcev. In, če sedaj prihajajo do spoznanja, da je dosedanji način učne dobe napačen, tudi napredku in razvoju trgovine škodljiv, tedaj morajo najti tako zdravilo, ki bo korenito odpravilo neprimerno izučenje trgovskega vajen-

ca. Seveda: s tem zdravilnim mazilom mora Trgovski tovariš mazati in namažati trgovce, ne pa pomočnike, ki so postali žrtve brezvestnosti svojih učnih gospodarjev.

Naj se učnim gospodarjem pove: vajenca vzemi v trgovino zato, da postaviš v gospodarsko življenje uporabljivega in koristnega, ne pa izrabljenega in nadležnega člana. Vajenec ne sme biti za časa svoje učne dobe — hlapce. Če bi uveljavil Trgovski tovariš pri trgovcih, ki sekundirajo trditvam o neuporabnosti trgovskih nameščencev z izredno, židovsko zgovornostjo, bi spoznal, da bi pomenilo učno izpričevalo res izpričevalo o usposobljenosti in upotrebljivosti ne pa samo izpričevalo, da je prestal vajenec triletno hlapčevanje za interese na izpričevalu podpisanega gospodarja.

Onim, ki govorijo o slabi kvaliteti trgovskih nastavljenecv, ne bo škodovalo, če razmišljajo tudi o tem, zakaj se tako pogosto dogaja, da učni gospodar izučenege vajenca takoj odpusti. Odpusti izučenege vajenca, pa sprejme v službo drugega pomočnika, to napravi učni gospodar zato, ker ve, da svojih obveznosti do vajenca ni izpolnil in vajenca v stroki ni izučil.

Tudi nameščenci v trgovskih pisarnah pravijo, da niso dovolj kvalificirani. Tudi njim očitajo, da bi morali več vedeti, več nuditi, da bi potem tudi trgovina cvetela in da bi potem lahko zahtevali za svoje pošteno delo pošteno plačilo. Kako je pri teh nastavljenecih? Pretežni del teh nastavljenecv se rekrutira iz revnih, delavskih in uradniških slojev. Nezadostne mezde, plače, ki jih prejema rodbinski očetje, izključujejo, da bi, mogli šolati svoje otroke v oni smeri, kot bi sami želeli. Družinski oče

gleda, da spravi otroka čimprej do kruha, četudi slabega in grenkega. In trgovina je take ljudi sprejemala, zato, ker boljnih ni dobila. Boljših pa ni dobila, ker jih ni hotela plačevati. Pogledno plače onih, ki služijo po trgovskih pisarnah. Zensko osobje začena z 800 K, če ne kar zastoj. In precej mora že zdregniti hlač in obleke po trgovskih kontorjih oni, ki ima K 3000 mesečne plače. Na eni strani slabo plačani družinski oče, na drugi strani slabo plačana mesta v trgovskih pisarnah, oboje gotovo neprimerno za dobro kvalifikacijo trgovskega osobja.

Ko pa se zahteva, da naj bodo učni pripomočki zastoj, ko se zahteva, da naj se omogoči nadarjenim delavskim

in uradniškim otrokom izsolanje, vpijejo ravno oni, ki zabavljajo nad svojim osobjem: vse gre na naš račun!

Res je, vprašanje nezaposlenih trgovskih nameščencev zahteva nujne rešitve. Resno bo treba razmišljati, da se uvedejo tečajji za dopolnilno izsolanje trgovskih nastavljenecv, dodatnega šolanja pa se bo mogel udeleževati nezaposleni, brez lastne krivde nezadostno usposobljeni trgovski nastavljenec le tedaj, če bo za časa šolanja oskrbovan in preživljan.

Kapitalističnemu izkoriščanju je doprinesel vajenec zadostnih žrtev že s tem, da je za gospodarjev profit garal, za očetovo denarje pa hlače in čevlje trgal.

Burna seja mariborskega občinskega sveta.

V sredo, dne 26. marca je imel mariborski občinski svet sejo, ki je bila morda najbolj viharna, kar obstoja naš občinski svet. Kakor je širši javnosti znano, se je ustanovil takozvani nacionalni blok vseh slovenskih strank, katerega hrbtenica so — klerikalci. In takoj se je ta demokratsko - klerikalna mešanica skušala uveljaviti. Župan je otvoril sejo okoli tričetrt na 20. uro ter imel najprej posmrtni govor za pokojnim sodr. Bukšekom..., na kar je pozval občinske svetovalce, naj jima zakličejo trikratni slava, kar se je zgodilo. Nato je župan poročal, da je mestna občina zopet eno pravdo zgubila in sicer v zadevi lastninskih pripadnosti poslopja bivšega nemškega ženskega učiteljskega na Zrinjskega trgu, katerega si sedaj lasti mestna občina. Vladni komisarijo prebratu, ki so marsikatero skuhalo mariborskemu prebivalstvu, so tudi tukaj napravili nekak »revolucionaren« čin s tem, da so napravili sinekuro za enega ravnatelja, to je: državno žensko učiteljske so ustanovili — ne iz stvarne potrebe — saj je eno tako učiteljske že postojalo in poleg tega še eno pri nunih, — ampak zgolj za to, da je njih pristaja, mogel postati ravnatelj! Moramo naglasiti, da je v tem poslopju ljudska in tudi državna trgovska šola in da mesto Maribor silno trpi na pomanjkanju šolskih prostorov. Pred vojno se je vsakih 5 let zgradilo po eno šolsko poslopje, sedaj pa se že več ko 10 let ni zgradilo nič in povrhi tega ima od prevrata sem policija eno celo šolo okupirano za svoje urade. Mestna občina si tedaj lasti omejeno šolsko poslopje, ker ji tudi po določbah pogodbe med nekdanjim društvom, ki je to šolo zgradilo v zgolj nemško nacionalne svrhe in mestno občino, kateri ima poslopje pripasti, ako neha biti to, za kar je bilo namenjeno. To pa je nehalo biti. Sodisce je razsodilo, da se ima zopet upostaviti prejšnje stanje! Kaj se ima zopet upostaviti?

Župan je prosil dr. Leskovarja kot zastopnika mestne občine v tej zadevi, naj on poroča. In glej čudo! Že pri tej zadevi se je moglo opaziti, kako učinkuje — nacionalni blok. Ravno v tej zadevi so bili še pred enim letom med demokrati in klerikalci silno vroče debate, ko se je šlo za gosp. Voglarja in po tem je storila »Straža« še svoje, sedaj pa največja marnost. Leskovar je plesal po jajcih in ni vedel, kaj bi. Samo je rekel, da razsodba ni pravilna in po njegovem mnenju itd., bi bilo pri procesu vstrajati. Še večje presenečenje je bilo, da so se demokrati temu udali. Nič več ni bilo to narodno in strankarsko vprašanje. Sodruga Bahun je kratko naglasil stališče naše stranke. Rekel je: Čudim se, da je že zopet naša mestna občina zgubila pravdo. (To je dr. Leskovarja silno razburilo. Napravil je neumen medklic: Bomo pa Bahuna napravili za advokata, pa bo on zastopal občino!) Medklici: Saj ni nikogar imenoval!

S. Bahun je izjavil, da mestna občina ne sme ustaviti pravde, sicer mora ljudska šola ven, česar mi ne pustimo. In sedaj se je zgodil čudež: Vse stranke, torej tudi demokrati so glasovale za nadaljevanje procesa.

Potem je župan poročal, da je sklical dne 6. marca anketo o brezposelnosti, katera se je bavila z vprašanjem, kako odpomoči temu zlu. Bilo je tozadevno stavljenih več predlogov in nasvetov. Med drugim je bila sprejeta zelo obširna resolucija, v kateri se zahte-

va, da naj vstvari v prvi vrsti država takšne predpogoje, da se bo moglo čim več delavstva zaposliti, ker dela je itak dovolj. Pa tudi občina mora storiti svoje. Pred vsem pa je občina moralna dolžnost, da na kak način pomaga materijelno vsaj onim brezposelnim, ki so v občino pristojni ali pa ki že delj časa stalno bivajo v njej. Klub občinskih svetovalcev socialistične stranke je stavil v to svrhu predlog. Občinski svet sklepa: Mestna občina mariborska pobira od 1. aprila 1924, občinsko doklado na uvoženo pivo na mesto dosedanjih 50 Din 100 Din od hl. piva, ki se uvozi v mesto. Ta predlog zasleduje dva namena: prvič dobi mestna občina 80.000 Din novih dohodkov, katere porabi v to, da da onim brezposelnim v mestni kuhinji hrano, ki so v Maribor pristojni, ali pa, če bivajo tukaj vsaj tri leta stalno.

Drugič pa ta predlog zasleduje še en smoter in ta je, da se domačo industrijo ščiti, s čimur se ob enem ščiti delavec pred brezposelnostjo, kakor je to slučaj v Zagrebu in Ljubljani. Obč. svetnik N. S. S. gosp. Roglič, sedaj blokaš, se je prvi oglasil k besedi in je nastopil proti predlogu, češ, mi hočemo s tem ščititi inozemca pred domačini jugoslovanskimi podjetji. On je za to, da se predlog izroči pristojnemu odseku, da ga preštudira. Roglič pravi, da je Götz Prus, med tem ko je Delniška pivovarna v Laškem slovensko podjetje.

Sodruga Bahun je na kratko predlog utemeljil, povdarjajoč, da je odpomoč nujna, da pomeni Rogličev predlog zavlačevanje, če ne naravnost onemogočenje. Glede naglašanja, da je Götzovo podjetje inozemsko se gosp. obč. svetnik Roglič moti. Götz je res Nemec, ni pa inozemec, saj je tvrdka že 92 let v Mariboru. Razven tega ni važno to, če bi tudi bil gospodar inozemec, saj ne gre za njega, marveč gre za množico ljudi. Najmanj 90% delavcev je slovenske narodnosti in so po večini tukaj doma. Tudi ima podjetje v mestu vedno večje upravne stroške kakor n. pr. on v Laškem, ki je, kakor je nam znano, eno najbolj brutalnih podjetij proti delavcem. Tudi trditev, da je to naše domače podjetje, ne drži, saj nam je znano, kako je s tisto proslulo nacionalizacijo, ki je samo pesek v oči. Podjetje je faktično danes v nemško-judovskih rokah. (Medklic: To ni res.) Bahun: To je res. To smo čitali v vseh vaših listih. Demokrati in narodni socijanci ugovarjajo. Dr. Jerovšek jim sekundira. Bahun: Gospodje! Predlog smatramo kot nujen in popolnoma upravičen.

Brezposelnim silno težko čakajo, a na drugi strani je naša dolžnost, da našo industrijo ščitimo, ne v prilog podjetnika, marveč delavcem, kakor to delajo tudi drugi.

Če bi hotel demagogijo uganjati, tedaj bi predlagal, naj obč. svet dovoli 300 do 400.000 Din, ker pa vem, da se mestna občina ne nahaja v dobrem položaju, zato predlagamo to, kar je upravičeno in mogoče ter hitro izvedljivo. Na to govori trebnasti Jerovšek, katerega se pozna, da trpi radi brezposelnosti ter pravi, kakor vedno, kadar gre za revno ljudstvo, da se tako ne muči, češ, če so brezposelni tako dolgo lahko čakali, zakaj ne bi še. Očividno se čutijo sedaj klerikalci silno ojačeni, ko imajo že pred občinskimi volitvami 14—15 mandatov — v žepu. Jerovškovo utemeljevanje je v tem, češ, saj ne vemo, če je to in to res, kar vi pravite, če druga mesta pobirajo davščino na tuje iz-

delke in koliko bi to nesto itd. Sami so fizični. Nato je blokaška večina odklonila nujnost predloga z dvema glasovi večine. Brezposelni pa lanko čakajo, kakor pater Jerovšek in njegovi bratje v Kristusiu.

Po tem je župan prečital interpelacijo našega kluba na župana kot predsednika mestnega šolskega sveta radi brutalnega postopanja kateheta patra Gabriela Planinskega. Interpelacija se med drugim glasi: V soboto, dne 22. marca je povodom verouka na nemški soli, pater Gabriel vprašal neko deklico, če je bila zadnje nedeljo pri maši. Otok je odgovoril, da ne. Nato je pater začel silno rohneti ter zmerjati otroka in starše, z besedami: Du Schwein, ihr Oberschweine, ihr lebt wie die wilden Tiere! itd., ter je otroka dobesedno sunil skozi vrata iz šole. Otok se je prijokal domov brez pokrivala in brez plašča. Pri tem se naglasa, da je omenjeni pater silno surov in da takšno postopanje ni nič redkega pri njem. Tozadevno je že napravljen zapisnik. Ko je župan to vprašanje prebral, je vprašal, če se naj o tem razpravlja.

Oglasi se obče svet. sodr. Bahun in hoče govoriti, toda dvigne se tudi ob enem g. duhovnik Jerovšek, ki se ne zna premagovati ter ga večkrat sveta jeza premagava, ter protestira proti temu, da bi se radi tega debata vršila. Toda sodrugi se ne dajo ugnati v kozji rog in ugovarjajo, toda Jerovšek začne kričati na vse grlo in pravi, da stavi predlog, da se o tem skandalu ne sme govoriti. Bahun: Vaš predlog je od muh, mi si ne damo od klerikalcev predpisovati, kdaj bomo govorili in kdaj ne in nadaljuje. Ko omeni s. Bahun, da socialisti niso malenkostni in da ta pater že dolgo nganja najrši teror in orgije nad našimi otroci. Bil je slučaj, ko je pater tako dolgo kričal nad otrokom, da je omedlel, na kar se je zverinski pater še le zavedel, kaj je povzročil in se je čutil v zadregi. Ko je ta slučaj govornik navedel, je pater Jerovšek padel iz ravnotežja ter začel silno vpiti, s čim je hotel Ba-

hunu onemogočiti nadalje govoriti. Rekel je, da je to laž, kar se patru očita in da on jamči, da se ne boode patru nič zato zgodilo in ne bo imel nobenih posledic. Sodrugi so živahno ugovarjali ter protestirali proti klerikalni predrznosti. Bahun: Pater ne sme več šolskega praga prekoračiti, to zahtevamo, sicer bo delavstvo poseglo po samopomoči.

Demokrati in narodni socialisti so cel čas mirno gledali in niso niti z eno besedo protestirali proti najnovejši inkviziciji, nasprotno. Roglič se je še škandaliziral ne proti klerikalcem ampak proti socialistom. Končno so klerikalci hoteli napraviti eksodus in so začeli pobirati svoje suknje in klobuke, kateremu vzgledu so tudi demokrati, narodni socialisti takoj sledili. S tem so hoteli nas kaznovati, če bi preprečili sejo. In polovica blokaške gospode je že bila pri vratih ali zunaj dvorane, na kar je sodr. Bahun s zdignjeno pestjo obrnjen proti demokratom zaklical: Vi tam, dobro si to zapomnite!!!

In to je pomagalo. Demokrate je vendar malo vest spekla in so se sunili nazaj proti svojim sedežem. Nato tudi cibambuli in glej ga zlomka... tudi klerosi so se spokorjeno urinili, ker so vedeli, da bi tudi brez njih šlo.

O demokratska naprednost — v kakih skošnjavah je bila in — še bo v klerikalnem bloku. Vse je humbuk, vse je laž in nič pristnega. Pripravljene so za skledico leče izročiti klerikalcem vsa slovensko kulturo.

Zalostna ti majka o slovenska demokracija. Za borih 5 občinskih mandatov je mariborska demokracija pripravljena se do nagega sleči in vreči se Leskovarju kakor vlačuga v naročje!

Kar smo na tej seji opazili, je bilo to, da je stari in častiljivi borec za narodne ideje dr. Rosina izostal od seje in reklo se nam je, da bo težko več prišel. On gotovo ne more tega preboleti, kar so storili demokrati, da so se tako srámotno prodali klerikalizmu, ki nikoli ni dominiral v Mariboru.

redni boj — v »Novi Pravdi« — seveda, potem banke, klerikalci, kapitalizem, vse to je mogoče.

Mi smo sicer gospodu Rogliču hvalježni, ko pravi, sedaj ko se zblížajo volitve, da je bil predlog dober, samo takrat, to je bilo leta 1922 — neumesten!

Zakaj? Ali ni bilo še takrat draginje ali pa je bilo še takrat daleč do občinskih volitev?

V prihodnji številki bomo prinesli nekaj klerikalnih računov o procesu Hinterlechnerca — Mestna občina. To zahteva očitvno »Straža«!

Nerodni Skerjanc. V nedeljo 9. t. m. je mariborska Orjuna, po višjem nalogu sklicala shod proti »draginji«. Mi smo takoj vedeli, za kaj gre. Več kot dva mesca so se vršila v mariborskem Narodnem domu pogajanja inkognito in v najožjem krogu državo vzdržujočih in črnih nepatrijotov za bodoče volitve, pri katerih mislijo vse, kar ni nemško in »socialpatriotsko« spraviti v en sam lonec. Od najhujšega demokrata do Goleca in Gmeinerja bo baje vse samo en volilni blok. »Tabor« se bo baje ločil od »Marburgarce« in se bo prikloplil »Straži«. Vse skupaj bo požegal g. Jerovšek. Orjuna in Marijine deviče bodo skupno delale za zmago. Vloge so že razdeljene in načrt je v vsej podrobnosti izveden in izgotovljen. O tem čukajo vrabei po vseh strehah in vsak otrok to že ve, samo eden tega še ni vedel. Ta, Bog mu pomagaj, ni noben drug, kot sam gospod Ivan Skerjanc, predsednik Zveze J. Z. v Mariboru. Ta gospod očitvno ni vedel, zakaj je bil ta protidraginjski shod pravzaprav sklican, sicer bi ne bil napadel klerikalnih poslancev, zlasti železničarskega tajnika Zebota, češ, da ta ni nič storil za železničarje, ampak je samo pomagal sebi in drugim poslancem do visokih dijet. »Straža« radi tega silno napada gospoda Skerjanca ter mu grozi, da bodo vsi »množestevilni« S. L. S. železničarji izstopili iz njegove črede. In glejte: nikogar ni, ki bi branil g. Skerjanca, niti »Tabor«, ki mu je sicer vedno priskočil pod roko, ga sedaj ne brani, niti kdo drugi. Da, da, to je razumljivo. Gospod Skerjanc bo moral iti v Caouso, ker je tako nerodno pljunil v skledo blokaške gospode. Očitvno je premotila gosp. Skerjanca pisava ljubljanskih listov, ki se naravnost po mešarsko mrevarijo, med tem, ko je dobil mariborski »Tabor« iz Ljubljane nagobčnik in ne sme pod nobenim pogojem napadati »Straže«. Uredniki pri »Taboru« to že vedo in se tudi točno ravnaajo po navodilih od zgoraj!

Zato opozarjamo gosp. Skerjanca, da je sedaj med demokrati, narodnimi socialisti, radikali in klerikalci, takozvani volilni »Burgfriedenc«, katerega ne sme nikdo nekaznovano motiti. Nedeljski shod je bil samo nekaka overtura, samo uvod, da se pokaže kako cela reč harmonira. »Akcija« je seveda doživela nesmrten fiasko. Ne zato, ker jo je gospod Skerjanc nevede kvaril in tudi ne zato, ker je sneg padal, pač pa za to, ker je celi aranžma bil pristen, ker je imel drug smoter in ker so sodelovali hujše, ki sami draginjo delajo.

Poročilo o delovanju društva za gojitev treznosti. Društvo za gojitev treznosti v Ljubljani je bilo ustanovljeno dne 18. dec. 1923. Lastna pisarna, v kateri posluje začasno ena moč po 3 ure na dan, je pričela poslovati dne 10. jan. 1924 v invalidskem domu v Ljubljani.

V odbor so bili izvoljeni: predsednik: dr. Katičič Vladimir, sanitetni šef za Slovenijo; I. podpredsednik: dr. Goršič Franc, načelnik oddelka za socialno politiko v Ljubljani; II. podpredsednik: Kalan Janez, duhovni svetnik; tajnik: dr. Pire Ivo, zdravstveni nadzornik; namestnik: Berdajs Josip; blagajničarka: Viktorija dr. Kraigherjeva; namestnik: dr. Lubeč Milko, vladni svetnik in odbornik brez mandata Ašič Makso, cand. inž.

Društvo, katerega cilj je splošna treznost slovenskega ljudstva, je popolnoma nadstrankarsko in njegovo delo zgolj vzgojnega in humanitarnega značaja. Udeještvovali se je začelo najprej z organizacijo poljudnih predavanj po celi Sloveniji. Kot predavatelji bodo nastopali zdravniki, pravniki, učitelji, duhovniki, uradniki in ročni delavci. Pre-

davanja bodo pojasnjavana s kinematografičnimi in skioptičnimi slikami.

Izdalo se je v samozaložbi več tisoč dvobarvnih lepakov in letakov, katere bo razposlalo v propagandne svrhe vsem solam. Župnikin uradom in železniškim stanicam v Sloveniji.

Rednim sejam — katerih je bilo dosedaj 10 — se je pritegnilo kot sosvetovalec zastopnike raznih državnih oblasti, strokovnjake javne uprave, socialnega vprašanja, trgovske in industrijske vede, vinogradništva in kmetijstva, zastopnike kulturnih, prosvetnih in gospodarskih organizacij.

Pri razpravah se je razmotrivalo tudi o tem, kako omejiti nadštevilne gostilne in to le one, ki ne odgovarjajo zdravstvenim predpisom, ki ne nudijo gostom tudi hrane in take, ki narod, zlasti ubožne sloje, zdravstveno, moralno in gnutno upropaščajo.

Posebno pažnjo se bo posvetilo tudi vinogradništvu, ki naj se ga reducira posebno tam, kjer ni dana rentabiliteta in kjer ni absolutnih vinskih leg. To pa se mora zgoditi na tak način, da ne bodo prizadeti pri tem utrpeli gnutne skode.

Skrbelo se bo še posebno:

- 1.) da se dvigne izvoz domačega vina in omeji ali celo prepove uvoz tujega
- 2.) da bodo vinogradniki posvetili večjo pažnjo kvaliteti in kvantiteti pridelka;
- 3.) da se omogočijo kmetom moderne sušilnice sadja, ki bi jim donašale dovoljni dobiček;
- 4.) da se kar najvišje obdavčijo žgane in opojne pijače in
- 5.) da se strogo izpolnjujejo gostilniško-policijski predpisi, posebno v kolikor se tičejo davanja opojnih pijač osobam pod 16. letom starosti in najsi bi bili v spremstvu staršev.

Z ozirom na zadnjo točko so prejeli društveni zaupniki po celi Sloveniji tozadevna navodila.

Društvo je odposlalo že okoli 50 vlog na razne oblasti v Ljubljani in Beogradu in že prve rešitve teh vlog so mu porok, da bo njegovo delo našlo tudi v širši javnosti umevanja in sodelavecev, katerim pijačevanje našega ljudstva ne more biti in tudi ni več postranska stvar.

Ljubljana, 7. marca 1924.

PTUJSKA KRONIKA.

Kriza v tovarni »Petovica«. Pretekli ponedeljek so v tej tovarni skrčili obrat in sicer tako, da se bodo posamezni oddelki vsak teden vrstili. Vodstvo tovarne pravi, da bo obratovanje skrčeno samo tri tedne in da je temu vzrok popravilo strojev. Izgleda pa, da je vzrok križe v pomanjkanju obratnega kapitala, kar se godi v marsikaterem podjetju. Bati se je, da bo kriza trajala dalj časa in da bo 200—300 delavcev, ki so v »Petoviji« zaposleni, povečalo armado brezposelnih.

Našli so ga. V bližini Steinklanberjeve tovarne v Pragerskem so našli pogrešanega kmeta Napasta iz Strazgojincev, o katerem se je svoječasno govorilo, da je bil umorjen. Ker je imel pri sebi uro in denar, je skoro gotovo, da je Napast v pijanosti zasel in padel v lužo ter tam zmrznul.

Pripravimo se za 1. maj. Vsem sodrugom in zaupnikom priporočamo, da se pripravijo za praznovanje prvega maja. V kratkem se bo vršilo zborovanje, na katerem se določi vspeored praznovanja, na kar sodruga že sedaj opozarjamo.

Ptuj. Kakor smo že zadnjič na kratko poročali, se je vršilo tukaj dne 23. marca zborovanje obrtnikov iz ptujskega okoliša. Zborovanje je bilo precej dobro obiskano, čemur se je pri indiferentnosti malega obrtništva čuditi. Vodil ga je celjski g. Rebek. Referat o davkih je bil precej zanimiv, pokvaril pa ga je drugi referent g. Božič, gostilničar iz Celja, ki je prišel z običajnimi jermijadami, kako se gostilničarjem slabo godi, ker morajo največje davke plačevati. Referat o obrtnih kreditih je bil prav dober. Nesrečen pa je bil oni o zavarovanju delavstva, ki ga je imel g. dr. Pless iz Ljubljane. Govornik je plediral za to, da se spremeni zakon na ta način, da bodo delodajalci kolikor mogoče razbremenjeni. Kritiziral je poslovanje okrožnega urada v Ljubljani, pa zelo nestvarno. Trdil je znano trditev, ki je

Tedenske vesti.

Kaj poročajo »Slovenskemu Narod« iz Beograda? »Slovenski Narod« piše, da je v Beogradu v političnih krogih razširjena vest, da namerava vlada v najkrajšem času razpustiti sedanji občinski svet ljubljanski ter poveriti občinsko upravočasnemu vladnemu komisariju, ki bi naj pripravil vse potrebno za nove občinske volitve. — V Ljubljani pa je razširjeno pri vseh ljudeh, ki imajo trohico političnega razuma, prepričanje, da bi taki nasilni ukrepi, rodili tak protiodpor, da bi ne želi prikakovanih rezultatov.

Tudi veliki župan Spornu pade! — »Slovenski Narod« napoveduje, da pride na mesto velikega župana Sorna demokratski kandidat za to mesto, dr. Vilko Baltič.

Beležimo.

Na svojem zadnjem kongresu je Bernot zagrozil, da bi mogla pristopiti njegova stranka — tudi k 3. internacionali. Seveda — je pristavil, — bi se morala 3. internacionala pmej poboljšati in sprejeti glavna Bernotova načela. Ker obstoja med političnimi metodami Napreja in Glasa Svobode ozko sorodstvo bi se bilo mogoče glede načel in taktike najlažje poboljšati. Združena 3. internacionala bi blatlila in zmerjala, kar se da. Težje bo spravili dr. Lemeža in Bernota. Bernot je bil vedno proti enotni fronti, Lemež pa za njo.

Preko teh težav se bo dalo priti težko na dnevni red, — ne da bi se na to ali ono stran pobotali, — kar mi zamaš svetujemo in zagovarjamo. In z Jakom Žorgom se je še težje sporazumeti, ko z nami, ki še za roparske viteze kak — dinar odrajtamo. Ali pa bo treba resno misliti na to, da se ustanovi četrta internacionala s sedežem v Krškem?

To bo edino prava internacionala, ker na Krškem nimajo toliko osovražene zelene mize, ampak samo eno navadno rujavo mizo.

Gospod Roglič pere zamorce. Na anketi radi brezposelnosti je sodrug Eržen med drugim naglašal, da je hotel naš klub občinskih svetnikov v Mariboru, da bi zgradila mestna občina dve delav-

ski kuhinji, v katerih bi mogli dobiti, ne le delavci kot taki, marveč vsi ubogi ljudje po ceni dobro in zadostno hrano. Temu pa so gotovi gospodje silno nasprotni in je neki gospod pri razpravi o omenjenem predlogu, celo po mizi udaril rekoč: »za take kuhinje ne bom nikoli glasoval.« In glejte čudo: Gospod tovarnar Roglič se je čutil prizadetega ter je opravičeval takratno postopanje buržoazije v občinskem svetu, češ, »takrat nismo mogli glasovati za tak predlog, ker takrat ni bil umesten (!) in ker se je zahtevalo, po tistem predlogu tako velike kuhinje, da bi se v vsaki kuhali za 1000 oseb. Sicer pa ni res, da bi bil kateri gospod po mizi udaril.« K temu moramo pripomniti, da se je zahtevalo po predlogu soc. kluba, naj bi se v vsaki kuhinji kuhalo za 500 oseb, tedaj v obeh za 1000. Pač pa bi naj bile kuhinje tako velike, da bi bilo mogoče, po potrebi v vsaki kuhati tudi za 1000 oseb. K temu moramo še pripomniti, da so imeli gospodje priliko staviti spreminjevalne predloge in bi bili lahko zgradili tedaj tudi manjše kuhinje. Seveda se je tudi predlagalo, naj bo v prvem nadstropju čitalnica. Ampak gospodi je vse to takrat smrdelo. Prvič bi delavci postali neodvisni od raznih gostilničarskih pijavk, ki jim za drag denar nudijo največkrat slabo in premajhno hrano in drugič ne bi delavci izdali toliko za pijače. Potem bi marsikateri delavec imel priliko čitati, ki je sedaj nima, to je vse vedel dr. Leskovar, ki je takrat po mizi vdaril ter rekel, da ne bo nikoli za take kuhinje glasoval. Leskovar je vedel pravilno oceniti tako naravno, po kateri bi bili mnogi njegovi volilci oškodovani neposredno in posredno pa tudi klerikalna stranka, ki je navezana na nevednost ljudstva.

Leskovar je takrat cinično naglašal, da je stvar fabrikantov in ne občine, da skrbe za prehrano delavcev. Vse to nas sicer ni iznenadilo, ampak iznenadilo nas je to, kako pride gosp. Roglič do tega, da pere zamorce, zakaj se tam praska, kjer ga ne srbí. Toda, ko se zmislimo na volilni blok, tedaj nam je to takoj jasno. Narodni socialisti, raz-

že bila večkrat ovržena, o velikih upravnih stroških in velikih plačah uradništva. Bil je za to, da se v Sloveniji ustanovi vsaj še dva okrožna urada, kar bi upravne stroške zmanjšalo... V prvo pa je potrebno, da se uradništvo sedanjega urada decimira v smislu predlogov, ki so jih industriji že enkrat stavili, ki pa je bil po osrednjem uradu ovržen. Ker — kakor je rekel — kaj pomaga, če n. pr. ustanovimo v Celju nov okrožni urad, pa se sedanji uradniki iz Ljubljane tja premestijo? Ja, gospodje, to je bolezen, ki Vas muči. Vam ne gre za upravne stroške, ampak za gonjo proti sedanjemu uradništvu. — Resolucija, ki so jo sprejeli, se je glasila na spremembo zakona, da se prispevki znižajo, ter na to, da se ustanovi več samostojnih avtonomnih okrožnih uradov. — Da je sedanje postovanje Okrožnega urada v Ljubljani zelo okorno, smo že večkrat sami poudarili. Vendar trdimo, da se z ustanovitvijo novih okrožnih uradov, če bi poslovanje ostalo tako kot je sedaj, ne bi položaj nič zboljšal, pač pa bi se še poslabšal, ker bi uprava bila še dražja. Bili bi n. pr. trije okrožni uradi, ki bi morali imeti vsak svoje ravnateljstvo in nadzorstvo. Bilo bi trojno »sejanje« s trojnimi stroški itd. — Zadnji referent g. Rebek je pa bral svoj referat o osemurnem delavniku, ki bi naj zginil — sicer še ne danes, pač pa tako počasi... Skliceval se je na druge države, ki baje nimajo samo osem ur dela, ampak po 9, 10 in še več. Posebno bogata Amerika mu je bila trn v peti, kjer delajo delavci le v malem številu po osem ur, ostali pa po več, celo po 12. Zato pa se jim tudi baje zelo dobro godi, tako da ima skoraj vsak delavec

svojo avto, s katerim se vozi na delo. Tudi Švica napreduje, je rekel, ker na zadnjem glasovanju so delavci le z »majhno« večino zmagali in obdržali osemurni delavnik. O brezposelnosti se je pa izrazil, da bi ne bila večja, kakor je sedaj, ker kadar je sezija, itak vsak podjetnik vzame toliko delavcev, kolikor jih rabi. — To je stara pesem gospoda Rebeka, ki jo poje vedno in povsod. Čudimo se možu, da pri vsej svoji sposobnosti še vedno jaha svojega staroverskega konjička. Ali mu ni zadosti, da ima itak v svoji delavnici večinoma po enkrat več vajencev kot pomočnikov, ki mu delajo zastoj. Ali Vam delajo zastojni vajenci še premalo? Vzemite pomočnike, ki jih je dovolj na razpolago, plačajte jih dobro, pa bo bolje za vas in ostale. Sicer Vam tudi priporočamo, da se nekoliko ozrete po socialni literaturi, da se poučite o modernih nazorih o škodi in koristi osemurnega delavnika. Poglejte malo na Angleško, kjer bo osemurnik uzakonjen. — H koncu je neki g. Novak predlagal, naj se sklene zakon, po katerem ne bodo smeli vajenci občevati s komunisti in socialisti, ki jih zrevolucionirajo, tako da pozneje niso za nobeno rabo. Ta predlog je vzbudil veliko smeha in g. Damonja iz Maribora ga je moral poučiti o nesmiselnosti takega »zakonskega predloga«. — K celoti pripominjamo, da je bilo zborovanje pri vsem obisku precej nepravilno, ker se o nobenem predmetu ni debatiralo tako izčrpno, kakor se to n. pr. zgodi na delavskih zborih, zato ne moramo poročati o uspehu in utisu. Želimo pa še več takih zborovanj, ki bodo tudi nam v pouk.

ali kje se Vam, oziroma Bernotu vpiše v dobro. Stampiljka krajevne organizacije S. S. J. Vam ne pripada, ker vi to niste. Vi se lahko nazivljate, kakor hočete, naslova socialistične stranke cele Jugoslavije pa si prilastiti nimate pravice.

Šoštanj. V začetku novembra lanskega leta je dobil tajnik šoštanjske Orjune apotekar Ferdo Vrabič ponoči par zasluženih klofut. Obdolžil je ss. Antona Koradeja in Rudolfa Ferderja, da sta ga napadla. Vesoljna Orjuna v Šoštanju je obrekovala naša dva sodruga in orjunaško glasilo »Orjuna« je v svoji številki 58 s. Koradeja nesramno napadla. Toda — laž ima kratke noge. Sama sta se javila ona dva, ki sta Vrabiča birmala, ss. Koradej in Ferder pa sta bila pred okrožnim sodiščem v Celju oproščena! Tako so torej obrekljivi Orjunaši doživeli blamažo. Najlepšo vlogo pa igra pri tem tajnik Orjune v Šoštanju apotekar Ferdo Vrabič, ki je pred sodiščem pod prisego izpovedal, da je Koradeja in Ferderja videl in spoznal ter svečano izjavil, da sta ga res ta dva napadla. G. Vrabič — kako je bilo to mogoče? Sami ste rekli, da tisti večer niste bili pijani, kako ste se mogli tako grdo — zmotiti? Poskrbeti bo treba, da bo to zmoti g. Vrabiča skušalo pojasniti državno pravdnštvo. Te afere torej še ne bo tako hitro konec in videli bomo, kdo se bo koledno smejal ali Orjuna ali mi. S. Koradeju in Ferderju pa častitamo, da sta pripomogla Orjunašem do te lepe blamaže!

Razno.

Bernotove zmote.

Bernot je trdil na kongresu in trdi v zadnjem »Napreju«, — da je zahteval sklicanje občnega zbora »Sloge«, — da so pa drugi odborniki to dve leti zavlačevali in bili zato tudi — od sodnije kaznovani, med tem ko Bernot ni bil.

Kako je bilo v resnici? Bernot in vsi člani načelstva so bili večkrat kaznovani, ker Bernot na ponovne urgence ni pošiljal sodnji periodičnih poročil, ki jih morajo vse zadrage pošiljati. Vse te urgence je dobil seveda predsednik Bernot, drugi člani zato niti vedeli niso. Bili so le kaznovani, ker na sejah niso na Bernota vplivali, da bi izvršil svojo dolžnost. Tega pa niso mogli, ker Bernot ni sklical v vsem svojem poslovanju ne ene seje, čeprav so ga ostali člani načelstva večkrat na to opominjali. Ostali člani načelstva zato tudi niso mogli biti krivi, da tako dolgo ni bilo občnega zbora.

Takrat, ko je uganjal demagogijo o Ljudski tiskarni je res hotel, da se skliče občni zbor, a brez bilance in brez predhodne revizije knjig. Ostali člani pa so bili zato, da se izdela bilanca in izvrši revizija, potem pa skliče občni zbor, kar je pravilno in kar se je tudi zgodilo. Kdor primerja s tem dejanskim stanom Bernotove izjave vidi, da se mož zavestno — recimo moti. Temu je treba napraviti v delavskem pokretu enkrat za vselej konec. Z laganjem so razbili naše vrste komunisti. Z istim laganjem jih razbija in zastuplja Bernot. Ker se zavestno, da je v laganju izvir vse zmedenosti, ki je danes med delavstvom, ki uz more ločiti resnice od laži predlagam sledeče: sodišče sestavljeno iz samih Bernotovih pristašev naj preišče tole Bernotovo zmoto, in če hoče tudi podobne Bernotove zmote s katerimi napada mene in druge naše sodruge. V to sodišče predlagam sledeče sodruge: Jurija Jerama iz Jesenic, Franca Šterna iz Črne, Alojzija Leskovška iz Celja in Florijana Majdiča iz Trbovelj. Preiskavo je lahko izvesti, ker bomo dobili na Deželni sodnji v Ljubljani kopije vseh kazenskih nalogov, nekaj pa mora biti razvidno tudi iz sejnega zapisnika »Sloge«. Jaz se zavzemam, da bom plačal še stroške za to komisijo, čeprav je to zame zelo težka žrtev. Komisija pa mi mora obljubiti, da bo naredila takim in podobnim hujskarijam po Napreju konec, ako se izkaže, da imam prav. Prosim, da prevzame iniciativo za sklicanje seje tega razsodišča sodrug Jurij Jeram, ki naj to naznani meni in Bernotu, da pripravimo dokazilni material. Pot do konsolidacije pokreta vodi preko lojalnosti, osebnega poštenja in resnice!

Filip Uratnik.

Naš pokret.

Krajevna organizacija SSJ v Ljubljani. — Blagajnik krajevne organizacije SSJ v Ljubljani sprejema vsako soboto od 10.—12. ure strankine prispevke v Selenburgovi ulici št. 6. — Vsako soboto od 6.—7. ure ima v istih prostorih govorilne ure zastopnik občinskega sveta.

Odbor krajevne organizacije Socialistične stranke Jugoslavije v Celju, je sklenil na svoji zadnji redni seji z dne 26. marca, pozvati vse odbore, strokovnih, gospodarskih, kulturnih in političnih organizacij, ki stoje na razrednem mednarodnem stališču, na skupno sejo, katera se vrši dne 8. aprila v gostilni Janžek s pričetkom ob 7. uri zvečer. Predmet seje je, priprave za proslavo prvega maja v Celju. Z ozirom na to, se opozarja vse v Celju obstoječe odbore delavskih organizacij, da se temeljito pripravljajo že na to sejo, tembolj pa še na proslavo prvega maja, kot edinega praznika delavstva.

Odbor.

U. D. R.

NDR. Edinica Marx v Ljubljani priredi 6. t. m. v Šiški v gostilni Reininghaus družabni večer. Vabimo vse člane in prijatelje, da nas posetijo na tem družabnem večeru ki bo nudil veliko zabave in razvedrila. — Živeli. — Edinica Marx, I. četa.

Edinica Svetožar Markovič v Celju. — Redovne vaje se vrše vsak četrtek od 7.—9. ure v telovadnici deške šole okolica Celje. Sprejema se istotam tudi nove člane in članice. Ob drugih dnevih pa sprejema člane in članice s. R. Čebular in s. Jos. Rojc. — Ljubitelji narave in delavske vzgoje na duši in telesu v delavske vrste. Stran od kapitalističnih družb, ne pustite se zastupljavati, ampak sami prevdarite, kam spadate.

S pričetkom aprila se prično redna predavanja h katerim je vstop vsakemu dovoljen. Za člane U. D. R. pa je dolžnost. — Kapitan.

Vsem edinicam.

Pričnite takoj s pripravami za dostojno proslavo 1. maja.

Edinice, ki niso obračunale za februar, naj takoj zadoste svoji dolžnosti.

Kotlički za petorice so gotovi. Izdelani so zelo dobro ter popolnoma odgovarjajo svojemu namenu. — Materijal je dober in oblika zelo primerna. — Kotličke je izdelala naša lepo razevita joča se zadruga »Jugometalija«. Edinica

Marks bo napravila v kratkem izlet, kjer bo kotličke praktično preizkusila. **Vodstvo in administracija edinice UDR.**

1. Sestava edinice. Edinica sestoji iz ene ali več čet, kateri načeljuje kapetan. Tam pa, kjer ni mogoče ustanoviti v enem kraju več čet, tvorijo čete iz najbližje okolice edinice. Najmanjša taktična enota je petorica, ki sestoji iz petih blizu skupaj stanujočih izvršujočih članov. Načelnik petorice se imenuje vaditelj. Tri petorice tvorijo vod v vodnikom na čelu. Štirje vodi skupaj tvorijo četo, kateri na čelu stoji četnik.

2. Naloge vaditelja:

1. Točno izvrševanje sklepov.
2. Skrb za red in disciplino.
3. Redno obračunavanje prispevkov.
4. Oddajati petorična poročila vodniku.
5. Obveščati o vsaki spremembi v petorici.
6. Vršiti redno vežbe in poučne razgovore.

Dopisi.

Štore. Sodrugom Bernotoveem v Štoreh v vednost. Sodrugi Potež še ima danes ravno tako, kakor poprej vse v evidenci, kaj je kdo plačal in kaj ne, ja še celo več, kje so bili vsi ti Bernotoviči še takrat, ko je bil s. Potež osamljen, ko so se ga razni sedanji hiper-revolucionarji še sramovali zaradi njegovega dela in socialističnega prepričanja. Vi mu danes predbacivate, da ste mu zaradi njegovega poštenja tako dolgo zaupali. Sodrugi! Zakaj pa ne poveste zaradi poštenja in resnice, da vas je mnogokrat na občnih zborih prosil, da ga razrešite njegovih dolžnosti vsled starosti? Ja to ste celo enkrat storili in že po kratkem času je moral prevzeti zopet blagajniške posle, ker bi organizacija prišla drugače v največji nered. Kje ste pa Vi bili vsi takrat, ko se je starega socialističnega veterana preganjalo po tovarni vsled njegovega delovanja? On dela po svojih težkih življenjskih izkušnjah še danes vse tako natančno, kakor je takrat, o tem bode uverjeni. Če delate vse vi tako natančno, to je še vprašanje, ki se bo s časom pokazalo. Na celo nadaljno bernotarijo pa ne odgovarjamo, ker se nam zdi preneumno. Mi smo zahtevali čisto lojalno, da poveste za katere člane zahtevate vrnitev prispevkov, potem Vam bomo povedali, kje imate za dobiti denar

Sodrugi, kupujte svoje potrebščine le pri tvrdkah, ki inserirajo v našem listu!

Izdajatelj:

Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik:

Jože Golmajer.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Vsedelaovski zlet v Ljubljani!

Tvrdba

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priloga za ta izlet:

Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebščine: majce, telovadne hlače, telje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenik! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

Trgovina z železnino

Breznik & Fritsch

Ljubljana

priloga po konkurenčnih cenah vsakovrstno kuhinjsko posodo, tehtnice, gospodinske in gospodarske potrebščine, orodje, okove za pohištvo in stavbe ter različno drugo železninsko blago. — Zaloga la. dalmatinskega portland cementa in karbida.

Prva mariborska delavska pekarna

r. z. z. o. z. v Mariboru, Tržaška cesta št. 37—38, telefon šte. 324. Ustanovljeno leta 1898. — Moderno in higiensko urejena pekarna priloga svoje okusno in vedno sveže pecivo v polni teži. Pecivo se dostavlja tudi na dom.

Produktivna zadruga krojačev

r. z. z. o. z. v Mariboru, Ruška c. 5. Ustanovljena leta 1908. — Izdeluje moške in ženske obleke, ter vseh vrst uniform. Najboljša izdelava v lastnih delavnicah. Velika zaloga različnega tu- in inozemskega volnenega blaga. Solidne cene. Točna postrežba.

Prva mariborska produktivna zadruga čevljarstev izdelkov

r. z. z. o. z. v Mariboru, Oražnova ulica šte. 4.

Izdelovalnica moških in ženskih čevljev. Popravila se točno in solidno izvrše

Ustanovljeno leta 1852.

Teod. KORN

Ljubljana, Poljanska c. 8.

(preje Henrik Korn.)

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodov. Naprava strelvodov. Kopališke in klosetne naprave. — Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škatlje) za konzerve.